

EKSPERTYZA CHIROPTEROLOGICZNA BUDYNKÓW

Budynki Zespołu Szkół w Sławsku, powiat koniński

AKTUALIZACJA – LISTOPAD 2019

WYKONAWCA: mgr inż. Marek Niezabitowski

ZLECENIODAWCA: Urząd Gminy w Rzgowie, ul.Konińska 8, 62-586 Rzgów

Konin, listopad 2019

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Cel i zakres opracowania	3
3. Przepisy prawne chroniące nietoperze w budynkach	3
4. Metodyka prowadzonych badań.....	5
5. Wyniki badań	5

1. WSTĘP

Przedmiotem inwestycji jest termomodernizacja budynków Zespołu Szkół w Ślawsku (docieplenie stropu oraz ścian zewnętrznych).

W związku ze zleceniem wykonania ekspertyzy chiropterologicznej, związanej z występowaniem nietoperzy w obrębie **budynków Zespołu Szkół w Ślawsku** w listopadzie 2019 roku wykonana została aktualizacja ekspertyzy z 2016 roku.

W dniu 26.11.2019 r. ponownie poddano oględzinom przedmiotowy budynek pod kątem występowania nietoperzy (w 2016 roku oględziny wykonywane były w lutym). Sporządzona została również dokumentacja fotograficzna.

2. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Celem niniejszego opracowania jest zinwentaryzowanie miejsc, które mogłyby zostać wykorzystane przez nietoperze m.in. do ukrycia, czy wyprowadzania kolonii rozrodczych, a które zostaną zlikwidowane na skutek prowadzonych prac termomodernizacyjnych.

Przy poszukiwaniu schronień nietoperzy brane były w szczególności pod uwagę następujące miejsca. Często wykorzystywane przez te zwierzęta:

- przestrzenie pod parasetami;
- przestrzenie pod blachą na stropodachu, zabezpieczającą ściany zewnętrzne przed zaciekaniem;
- otwory w wietrznikach;
- przestrzenie między rynną, a ścianą.

3. PRZEPISY PRAWNE CHRONIĄCE NIETOPERZE W BUDYNKACH

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. 257/04, poz. 2573 z późn. zm.) projektowana inwestycja nie kwalifikuje się do przedsięwzięć, mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest wymagane.

Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. Ustawa ta wprowadza kilka ważnych zasad, nakładających na wszystkie podmioty obowiązek zapobiegania szkodom w gatunkach chronionych, a jeśli szkoda wystąpi - jej pełnego naprawienia i wynagrodzenia przyrodzie poniesionych szkód. W przypadku termomodernizacji budynków będących schronieniem ptaków czy nietoperzy wykonawca prac powinien podjąć środki zaradcze - dostosowując terminy prac, zabezpieczając z wyprzedzeniem szczeliny przed zajęciem ich przez ptaki i nietoperze. Następnie powinien zapewnić, by po remoncie użyteczność siedliska pozostała nieuszczuplona - np. tworząc odpowiednią liczbę alternatywnych schronień i miejsc lęgowych. Skuteczność tych działań powinna być kontrolowana. Ich skala powinna być tak dobrana, by zrównoważyć także ewentualne straty, jakie poniosły populacje chronionych gatunków w okresie remontu. Należy zaznaczyć, że skutki działań naprawczych powinny być długotrwałe.

Najważniejsze regulacje prawa krajowego

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2015 poz. 1651 późn. zm.);
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 1232);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2013, poz. 1235.)
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. z 2014 r., poz. 210).

Większość z występujących w Polsce gatunków nietoperzy przynajmniej przez część roku wykorzystuje obiekty zbudowane przez człowieka. Zastępują one naturalne schronienia, których w wyniku działalności ludzi jest coraz mniej. W czasie zachodzących przez wieki stopniowych zmian w środowisku, zamiast dziupli i przestrzeni pod korą odpadającą od uschniętych drzew nietoperze nauczyły się wykorzystywać na miejsca rozrodu strychy i zakamarki w ścianach budynków, a zamiast jaskiń, opuszczonych nor dużych zwierząt i dobrze izolowanych dziupli w starych, grubych drzewach, na miejsca zimowania wybierają piwnice, studnie, stare fortyfikacje oraz otwory w ścianach ogrzewanych budynków.

W dwudziestym wieku liczebność nietoperzy uległa drastycznemu zmniejszeniu - często zaledwie do kilku procent pierwotnej liczebności. Głównym powodem była chemizacja gospodarki rolnej i leśnej. Wraz z ograniczeniem stosowania silnie toksycznych środków owadobójczych wymieranie to zostało zahamowane, a niektóre gatunki zaczęły powoli odbudowywać swoje populacje. Obecnie jednym z głównym zagrożeniem dla liczebności nietoperzy jest szybkie ograniczanie liczby dostępnych schronień w starym budownictwie. Niektóre nietoperze stopniowo zaczynają wykorzystywać nowoczesne budownictwo, co stanowi dla nich szansę na przetrwanie. Z reguły są to czasowe schronienia pojedynczych zwierząt lub ich niewielkich grup. Zdarzają się jednak kolonie liczące kilkadziesiąt, a nawet kilkaset osobników. Nocna aktywność sprawia, iż ich obecność jest często niezauważana. Niestety, prawdopodobnie tysiące nietoperzy co roku zostaje żywcem zamurowanych w ścianach podczas remontów budynków. Zostają skazane na powolną, wielotygodniową agonię, gdyż ich fizjologiczne przystosowania do przetrzymywania okresów głodu nie pozwalają im szybko umrzeć. Poniżej zostały opisane te gatunki, które już dość często występują na osiedlach w dużych miastach, ale możliwe, że wkrótce zaczniemy tam spotykać kolejne. Wszystkie nietoperze są w Polsce objęte ścisłą ochroną gatunkową, a także podlegają ochronie na podstawie konwencji i porozumień międzynarodowych oraz prawa Unii Europejskiej. (źródło: *Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody, Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”, Poznań 2009*).

W Polsce dotąd wykazano występowanie 25 gatunków nietoperzy. Większość z nich przynajmniej czasowo może występować w obiektach stworzonych przez człowieka. Nietoperze są zwierzętami o wiele bardziej zagrożonymi działaniami ociepleniowymi niż ptaki. Zwierzęta te chowają się bowiem głębiej w szczelinach, a na odgłosy z zewnątrz (np. montaż rusztowania, rozmowy pracowników) reagują ciszą i oczekiwaniem na odejście intruzów. W efekcie wieczorem, kiedy próbują opuścić schronienie, okazuje się, że są zamurowane. Ze względu na skryty tryb życia nietoperzy często nawet mieszkańcy bloków nie wiedzą o współlokatorach, nie ma więc kto interweniować (w przeciwieństwie do niszczenia gniazd i lęgów ptaków, co stosunkowo często jest przez mieszkańców oprotestowywane i zgłaszane odpowiednim służbom). Poniżej opisano cztery gatunki, najczęściej spotykane w blokach. Są to w większości tzw. gatunki szczelinowe (chętnie wykorzystujące różne

szczeliny). Najczęściej w takich okolicznościach spotykamy mroczki późne, mroczki posrebrzane, karliki, a także coraz częściej borowce wielkie. Druga grupa gatunków, mogących tracić na docieplaniu budynków, to nietoperze wykorzystujące większe przestrzenie, np. strychy, poddasza itp. Są to przede wszystkim nocek duży i podkowiec mały. Przypadki stwierdzania ich występowania w przestrzeniach dylatacyjnych są rzadkie, ale nie można tego wykluczyć. Wszystkie nietoperze są w Polsce objęte ścisłą ochroną gatunkową, a także podlegają ochronie na podstawie konwencji i porozumień międzynarodowych oraz prawa Unii Europejskiej.

Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”, Poznań, 2008)

4. METODYKA PROWADZONYCH BADAŃ

Podczas oględzin ww. obiektów pod kątem potencjalnych schronień nietoperzy w dniu 26.11.2019 roku wykorzystano lornetkę oraz aparat z teleobiektywem, dzięki którym można było dostrzec m.in. szczeliny w ścianach, pod połaciami dachu i w innych miejscach, w których nietoperze mogą występować. Każde potencjalne miejsce zostało udokumentowane na załączonych fotografiach (szczeliny w ścianach, czy pomiędzy rynnami i ścianą budynku, otwory wentylacyjne).

5. WYNIKI BADAŃ

Przedmiotowy obiekt - **budynki Zespołu Szkół w Sławsku, nie stanowią istotnego miejsca schronień dla nietoperzy, w związku z tym m.in. nie zalecono działań kompensacyjnych**. Wynika to z małej ilości potencjalnych schronień dla tych ssaków (dodatkowo przy braku strychu, który często stanowi miejsce wyprowadzania kolonii rozrodczych). Chodzi tu głównie o niezabezpieczone otwory wentylacyjne, pęknięcia w tynku, szczeliny pomiędzy rynnami, a połacią dachu. Podczas kontroli w 2019 roku stwierdzono, że niemal wszystkie otwory wentylacyjne zostały zabezpieczone, dzięki czemu nie ma ryzyka, aby w przewodach wentylacyjnych przebywały nietoperze. Zadaniem ochronnym jest prowadzenie remontów w sposób dla nietoperzy bezpieczny – zarówno pod względem terminu, jak i wykorzystanych środków i materiałów. **Zazwyczaj prace prowadzone są w okresie od października/listopada do marca. W tym czasie nietoperze przebywają w podziemnych schronieniach zimowych (choć zdarza się, że niektóre hibernują w obrębie strychów – w przypadku obiektów w Sławsku nie ma takiego ryzyka ze względu na brak strychów).**

W poniższej dokumentacji zdjęciowej wskazane zostały wspomniane miejsca –
DOKUMENTACJA Z 2016 ORAZ 2019 ROKU:

ROK 2016

ROK 2019

